

1. Morfologia verbal¹

Conjugacions

1a conjugació	-ar	<i>Cantar, estimar, ballar</i>		Regulars, excepte <i>anar</i> i <i>estar</i>
2a conjugació	-er	<i>Témer, conèixer, córrer</i>		També s'hi inclouen <i>dir</i> i <i>dur</i>
	-re	<i>Vendre, cabre, prendre</i>		
3a conjugació	-ir	Purs	<i>Bullir, pressentir, collir</i>	
		Incoatius	<i>Patir, reduir, suplir</i>	

Els verbs incoatius

Són els que afegeixen l'increment **-eix-** entre el lexema i el morfema en les tres persones del singular i la 3a del plural del **present d'indicatiu**, el **present de subjuntiu** i l'**imperatiu**.

<i>Present d'indicatiu</i>		
Singular	1a	Pateixo
	2a	pateixes
	3a	Pateix
Plural	1a	Patim
	2a	Patiu
	3a	pateixen

<i>Present de subjuntiu</i>		
Singular	1a	pateixi
	2a	pateixis
	3a	pateixi
Plural	1a	patim
	2a	patiu
	3a	pateixin

<i>Imperatiu</i>		
Singular	1a	-
	2a	pateix
	3a	pateixi
Plural	1a	patim
	2a	patiu
	3a	pateixin

Verbs velars

Els verbs velars son aquells que tenen el radical velaritzat, o sigui que la **1a persona de singular de present d'indicatiu** acaba en la consonant velar **-c** ([k]): *jo bec*.

Aquesta consonant velar de la 1a pers. sing. pres ind. es transforma en **g** (/g/) – o en el dígraf **gu**, quan es requereix per qüestions ortogràfiques – en les següents formes:

- en el **present de subjuntiu**, (*jo begui*)
- en l'**imperfet de subjuntiu**, (*jo begués*)
- en el **pretèrit perfet simple d'indicatiu** (*jo beguí, tu begueres, ell begué...*)

¹ Exercicis extrets i adaptats de Herrero, Valle (1997) *Llengua catalana. Material didàctic per a cursos de nivell C*. Barcelona: Escola d'administració pública

- o en algunes persones (o en totes) de l'**imperatiu**². (*begui!*, *beguem!*)

!! A vegades, no sempre, la velarització també es presenta al **participi**.

infinitiu	1p pres.ind	present subjuntiu	imperfet subjuntiu	imperatiu	participi
absoldre				(3 pers.)	
aparèixer				(3 pers.)	
beure	bec	begui	begués	(3 pers.)	begut
caure				(3 pers.)	
cloure				(3 pers.)	
conèixer				(3 pers.)	
dir				(totes)	
dur				(3 pers.)	
escriure ³				(3 pers.)	
estar				(totes)	
fondre				(3 pers.)	
poder				(totes)	
prendre				(3 pers.)	
riure				(3 pers.)	
tenir				(totes)	
valer				(3 pers.)	
vendre				(3 pers.)	
venir				(3 pers.)	
!! viure				(3 pers.)	

² En els imperatius només hi ha velarització en la 3a p. sing. (absolgui) i la 1a i 3a del plural (absolguem, absolguin)

³ El verb escriure admet dues formes en els temps següents:

Preterit perfet d'indicatiu:
 escriví / escriguí
 escrivires / escrigueres
 escriví / escriguí
 escrivírem / escriguérem
 escrivíreu / escriguéreu
 escriviren / escrigueren

Imperfet de subjuntiu:
 escrivís/escrigués
 escrivíssis/escriguessis
 escrivís/escrigués
 escrivíssim/escriguéssim
 escrivíssiu/escriguéssiu
 escrivíssin/escriguessin

Imperatius

El mode imperatiu s'utilitza per donar ordres. En català, per donar una **ordre general** (rètols, anuncis, etc.), n'utilitzarem la 2a persona del plural i no pas l'infinitiu:

Empenyeu cf. **Empènyer*

No fumeu cf. **No fumar*

Per formar una **frase de manament afirmativa**, utilitzarem l'imperatiu:

Beveu vi! *Vine de seguida!* *Encenguem el foc!*

Creu-t'ho *Moveu l'armari!*

Però si la frase de manament és negativa, haurem d'utilitzar el **present de subjuntiu** i no l'imperatiu.

No begueu vi! *No vinguis fins demà!* *No encenguem el foc per ara!*

No t'ho creguis pas! *No mogueu l'armari encara!*

Pel que fa al correcte ús dels imperatius irregulars, hem de tenir en compte aquest esquema:

	singular	plural
-		1a
2a		2a
3a		3a

Així, quan la 2a persona del singular tingui el **fonema velar [g]** en la desinència, també el tindrà la 2a persona del plural; i quan no, no. De la mateixa manera, quan la desinència de la 3a persona del singular tingui aquest fonema, també el tindran la 1a i la 3a persona del plural.

digues → diguem
 digueu → digueu
 digui → diguin

beu → beguem
 beveu → beveu
 begui → beguin

coneix → coneguem
 coneixeu → coneixeu
 coneixi → coneguin

viu → visquem
 viviu → viviu
 visqui → visquin

Incoatius erronis de la 3a conjugació

La majoria dels verbs de la 3a conjugació són incoatius. Per aquest motiu, hi ha certa tendència a fer incoatius verbs que no ho són.

- **Alguns verbs de forma pura:** *ajupir, bullir, collir, consentir, cosir, cruixir, dormir, escollir, esmunyir-se, eixir, fugir, grunyar, morir, munyir, obrir, omplir, poder, pressentir, recollir reeixir, ressentir, retrunyar, sentir sortir, tenir, tossir, venir...*

i els seus compostos i derivats.

- **El verb *lluir*** pot ser pur o incoatiu segons el significat:
 - o Quan té el seu sentit literal (emetre llum), és pur: *Aquest matí el sol lluu.*
 - o Quan té un sentit figurat, és incoatiu: *La Maria llueix un vestit de Prada.*
- **Verbs derivats de *sentir*:** és pur i, com aquest, ho són la major part dels seus derivats (*consentir, pressentir, ressentir-se*).

!! Els únics derivats de sentir que són incoatius són els verbs *assentir* i *dissentir*.

- **Verbs purs i incoatius alhora**

acudir	acudeixo/acudo
arrupir-se	m'arrupeixo/m'arrupo
assumir	assumeixo/assumo
brunzir	brunzeixo/brunzo
consumir	Consumeixo/consumo
mentir	mento/menteixo
presumir	presumeixo/presumo

EXEMPLES:

No et consento que em parlis d'aquesta manera!

El president dissenteix totalment de la teva opinió.

Bull els macarrons deu minuts!

La Laia sempre escull el millor per a nosaltres.

Activitats

1. Ompliu els buits amb el participi, adient, fent la concordança en els casos que sigui necessari.

Exemple: *Encara no l'he molta, la farina.*

- a. A quina hora ha _____ (néixer) l'hereu de la corona?
 - b. N'has _____ (escriure) moltes, de cartes?
 - c. Per què te'ls has _____ (endur), els llibres?
 - d. Que els heu _____ (encendre) tots, els fanals del jardí?
 - e. A ella també l'han _____ (excloure) de la selecció.
 - f. Li he _____ (dir) la veritat a l'Albert.
 - g. Ara sí que l'hem _____ bona!
 - h. M'ha _____ (oferir) la seva casa d'estiueig
2. Recordeu que el temps verbal varia segons si l'ordre és afirmativa o negativa. Passeu les següents ordres afirmatives a negatives:

Exemple: *Tingues paciència → No tinguis paciència!*

- a. Beu molta aigua! _____
 - b. Arriba aviat! _____
 - c. Preneu les regnes! _____
 - d. Estigueu alerta! _____
 - e. Creieu-vos-ho tot! _____
 - f. Interromp l'assemblea! _____
 - g. Corre, vine, que ja és tard! _____
 - h. Viu com tu vulguis! _____
3. Completeu els buits amb les formes adients dels verbs entre parèntesis.
 - a. No el _____ (distreure, nosaltres), que està estudiant.
 - b. _____ (veure, vosaltres) la tasca que ha fet i _____-ne (conèixer) els motius.
 - c. _____ (estar, tu) tranquil, que ja arriba la cavalcada.
 - d. No _____ (encendre, nosaltres) el forn encara, perquè no dinarem fins a les tres.
 - e. No ens _____ (moure) i no passarà res.
 - f. Caldria que _____ (beure, vosaltres) molta aigua, ja que és molt bo per a la salut.
 - g. Jo voldria que _____ (reconèixer) el vostre error.

- h. No _____ (respondre, vosaltres) el telèfon, si us plau!
4. Completeu les frases següents amb la forma adient del verb entre parèntesis, tot tenint en compte les instruccions complementàries:
- a. No volia que la seva secretària ho _____ (saber) abans que ell.
 - b. Ens ha deixat l'informe perquè l'estudiem i _____ (preveure) les conseqüències que pot tenir la construcció del túnel.
 - c. He consultat aquesta llista, però jo no hi _____ (aparèixer)
 - d. Els van dir que _____ (seure) mentre esperaven el metge.
 - e. Les pluges d'aquests dies estan _____ (contradir) les previsions que van fer els meteoròlegs.
 - f. No volen que nosaltres _____ (encendre) cap llum abans de comprovar si hi ha fuites de gas.
 - g. Els experts _____ (rebatre) els teus arguments molt fàcilment en la reunió de demà.
 - h. Podries guanyar tots els rivals si _____ (córrer) una mica més ràpid.
5. Escribeu les formes corresponents dels verbs
pressentir, ressentir-se, bullir, consentir, escollir
- a. Jo crec, o millor dit, _____ que les coses no aniran bé.
 - b. D'aquella topada al genoll, encara se'n _____.
 - c. Posa l'olla d'aigua al foc i espera que _____.
 - d. El pare no _____ que el seu fill participi.
 - e. No sé pas què triar. –Doncs, ara mateix jo _____ per tu.
6. Completa les frases següents amb les formes adequades dels verbs següents.
- a. No cal que _____ (tu, ajupir-se) a collir-lo.
 - b. S'ha de deixar al foc, i que _____ (bullir) una hora.
 - c. Ara _____ (munyir) la vaca i podran donar-nos la llet.
 - d. Es van sentir els trons com _____ (retrunyir).
 - e. Els demanarem que ens _____ (acollir) a casa seva.
 - f. _____ (escollir) el que vulguis.
 - g. No _____ (conduir) tan de pressa, que em marejo.

- h. Cal que vosaltres, com a representants, _____ (aconseguir) la col·laboració dels altres veïns.
- i. Ja fa molts anys que _____ (tenyir-se) els cabells, des que tinc vint anys.
- j. Preferiria que _____ (conduir) algú altre.
- k. Aquests ametllers _____ (florir) al gener.
- l. No _____ (presumir), que no n'hi ha per tant.